

Laidiens: 20.06.2007., Nr. 98

Ministru kabineta noteikumi Nr.364

Rīgā 2007.gada 29.maijā (prot. Nr.31 61.§)

Kartupeļu tumšās gredzenpuves apkarošanas un izplatības ierobežošanas kārtība

Izdoti saskaņā ar Augu aizsardzības likuma 5.panta 13.punktu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā tiek apkarota kartupeļu tumšā gredzenpuve un ierobežota tās izplatība.
2. Kartupeļu tumšo gredzenpuvi ierosina augu karantīnas organisms *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi *et al.* (turpmāk - organisms).
3. Lai konstatētu kartupeļu tumšo gredzenpuvi, Valsts augu aizsardzības dienests (turpmāk - dienests):
 - 3.1. regulāri pārbauda kartupeļu *Solanum tuberosum* L. augus un to bumbuļus (turpmāk - kartupeļi) un ēdamā tomāta *Lycopersicon esculentum* Mill. (syn. *Lycopersicon lycopersicum* (L.) H. Karsten) augus, izņemot augļus un sēklas (turpmāk - saimniekaugs);
 - 3.2. ņem sēklas un citai izmantošanai paredzēto kartupeļu paraugus uzglabāšanas vietās un nosūta tos laboratoriskai testēšanai;
 - 3.3. pārbauda kartupeļus vizuāli, pārgriežot kartupeļu bumbuļus. Ja tiek konstatētas kartupeļu tumšās gredzenpuves vizuālās pazīmes, ņem kartupeļu paraugus un nosūta tos laboratoriskai testēšanai;
 - 3.4. izvērtējot organisma izplatīšanās risku, pārbauda:
 - 3.4.1. nakteņu *Solanacea* dzimtas augus, ieskaitot šīs dzimtas savvaļas augus (turpmāk - citi organisma saimniekaugi);
 - 3.4.2. virszemes ūdeņus, ko izmanto saimniekaugu apūdeņošanai un laistīšanai;
 - 3.4.3. uzņēmumu, kas nodarbojas ar saimniekaugu pārstrādi un iepakojanu, šķidros atkritumus, ko izmanto saimniekaugu apūdeņošanai un laistīšanai;

3.4.4. augšanas substrātu, augsni un ražošanas cietos atkritumus no saimniekaugu pārstrādes un iepakojšanas uzņēmumiem;

3.5. pārbauda ūdenskrātuves un ņem ūdens paraugus laboratoriskai testēšanai, ja saņemta informācija no citas Eiropas Savienības dalībvalsts, ka tajā inficēto saimniekaugu laistīšanai izmantots virszemes ūdens, kas ietek Latvijā;

3.6. diagnosticē organismu saskaņā ar šo noteikumu 1., 2., 3. un 4.pielikumu;

3.7. organisma izolācijai un audzēšanai izmanto šo noteikumu 5.pielikumā minētās barotnes;

3.8. testu procedūrām izmanto šo noteikumu 6.pielikumā minētos buferšķīdumus;

3.9. inficēšanās līmeņus nosaka saskaņā ar šo noteikumu 7.pielikumu;

3.10. laboratoriskās analīzes veic saskaņā ar šo noteikumu 8., 9. un 10.pielikumu;

3.11. nosaka, kontrolē un piespiedu kārtā veic organisma izplatības ierobežošanas un apkarošanas pasākumus (turpmāk - fitosanitārais pasākums).

4. Personas nedrīkst uzglabāt vai pavairot kartupeļu tumšās gredzenpuves ierosinātāja tīrkultūru, izņemot atsevišķus gadījumus, kas noteikti normatīvajos aktos par izmēģinājumiem vai zinātniskiem mērķiem un šķirņu selekcijai paredzēto kaitīgo organismu, augu, augu produktu un ar tiem saskarē nonākušo priekšmetu ieviešanu un pārvietošanu.

II. Fitosanitāro pasākumu noteikšana

5. Ja, veicot laboratorisko testēšanu saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumā minēto ātrās diagnostikas testu - imunofluorescences testu (turpmāk - IF), iegūts pozitīvs rezultāts un tas ir apstiprināts ar polimerāzes ķēdes reakcijas (turpmāk - PCR) testu vai *in situ* fluorescences hibridizācijas (turpmāk - FISH) testu, dienests pieņem lēmumu par šādu fitosanitāro pasākumu noteikšanu:

5.1. aizliedz pārvietot saimniekaugu bumbuļu vai augu partiju, vai kravas no saimniecības, kur tika ņemts paraugs, izņemot gadījumus, ja saimniekaugi tiek pārvietoti dienesta uzraudzībā un ir novērsts organisma izplatīšanās risks;

5.2. pēc organisma izplatīšanās riska izvērtēšanas aizliedz personai pārvietot no saimniecības citus saimniecībā audzētos saimniekaugus;

5.3. veic pasākumus, lai noskaidrotu organisma klātbūtnes iespējamo cēloni.

6. Ja turpmākajos laboratoriskajos testos saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumā noteiktajiem biopatogenitātes un identifikācijas testiem paraugā organisms netiek konstatēts, dienests atceļ noteiktos fitosanitāros pasākumus.

7. Lai noteiktu organisma izcelšanās vietu, dienests pārbauda kartupeļu partijas, kas bijušas saistītas ar šo noteikumu 5.punktā minētajiem kartupeļiem.

8. Ja turpmākajos laboratoriskajos testos saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumā noteiktajiem biopatogenitātes un identifikācijas testiem paraugā tiek konstatēts organisms, dienests apstiprina kartupeļu tumšo gredzenpuvi.

9. Ja konstatēts organisms, dienests pieņem lēmumu par fitosanitāro pasākumu piemērošanu saskaņā ar šo noteikumu 10., 11., 12., 13., 14. un 15.punktu.

10. Lai noteiktu organisma izplatību un atzīmētu zemesgabala plānā inficēto zonu (lauku, audzēšanas vietu un saimniecības, kas jebkādā veidā ir saistītas ar inficētajiem kartupeļiem), par inficētiem nosaka:

10.1. saimniekaugus un to kravas vai partijas, no kurām ņemts paraugs (turpmāk - inficētie saimniekaugi);

10.2. noliktavu vai tās daļu, lauksaimniecības tehniku un transportlīdzekli, kas bijis saskarē ar inficētajiem saimniekaugiem;

10.3. citus priekšmetus, ieskaitot iepakojumu, kas bijis saskarē ar inficētajiem saimniekaugiem;

10.4. lauku, segto platību un audzēšanas vietu, no kuras iegūta inficēto saimniekaugu raža;

10.5. lauku, segto platību un audzēšanas vietu, kur saimniekaugu veģetācijas periodā ņemti saimniekaugu paraugi;

10.6. citus saimniekaugus, no kuriem ir ņemts paraugs;

10.7. virszemes ūdeņus, no kuriem ņemts paraugs.

11. Lai noteiktu organisma izplatību un zemesgabala plānā atzīmētu inficēto zonu, par iespējami inficētiem nosaka:

11.1. visus saimniekaugus, kas audzēti audzēšanas vietā, kurā noteikti šo noteikumu 10.punktā minētie ierobežojumi;

11.2. audzēšanas vietas, kas ir saistītas ar inficētajiem saimniekaugiem, arī audzēšanas vietas, kam ir kopīga lauksaimniecības tehnika, transportlīdzekļi un telpas ar audzēšanas vietu, kurā ir konstatēti inficētie saimniekaugi;

11.3. saimniekaugus, kas ir izaudzēti šo noteikumu 11.2.apakšpunktā minētajās audzēšanas vietās vai pēc organisma konstatēšanas atradušies audzēšanas vietā, kas noteikta par inficētu;

11.4. noliktavas vai telpas, kurās tiek uzglabāti vai apstrādāti saimniekaugi no šo noteikumu 11.2.apakšpunktā minētajām audzēšanas vietām;

11.5. iekārtas, lauksaimniecības tehniku, transportlīdzekļus, noliktavas vai to daļas un citus priekšmetus, ieskaitot traukus un iepakojumu, kas iepriekšējo 12 mēnešu laikā varēja nonākt saskarē ar inficētajiem saimniekaugiem;

11.6. saimniekaugus, kas nonākuši saskarē ar šo noteikumu 11.5.apakšpunktā minētajiem objektiem pirms to tīrīšanas un dezinfekcijas;

11.7. kartupeļus, kuri ir saistīti ar inficētās sēklas kartupeļu partijas izcelsmi, vai tomātus, kuri iegūti vienā audzēšanas vietā ar inficētajiem tomātiem, ja saskaņā ar šo noteikumu 6.punktā minētajiem pārbaūžu un testēšanas rezultātiem organisms netika konstatēts, tomēr ir risks, ka organisms izplatīties, augus pavairojot;

11.8. audzēšanas vietas, kurās audzē šo noteikumu 11.7.apakšpunktā minētos saimniekaugus;

11.9. saimniekaugu audzēšanas vietas, kurās apūdeņošanai vai laistīšanai lieto ūdeņus, kas noteikti par inficētiem;

11.10. saimniekaugus, kas izaudzēti laukos, kuri applūduši ar virszemes ūdeņiem, kas noteikti kā inficēti.

12. Dienests nosaka šādus fitosanitāros pasākumus:

12.1. aizliedz stādīt inficētos un iespējami inficētos saimniekaugus;

12.2. uzdod veikt vienu no šādiem pasākumiem:

12.2.1. dienesta uzraudzībā sadedzināt inficētos saimniekaugus;

12.2.2. pēc termiskās apstrādes, kas iznīcina organismu, inficētos saimniekaugus izlietot lopbarībai;

12.2.3. inficētos saimniekaugus dziļi aprakt atkritumu izgāztuvēs, no kurām organismam nav iespējams nokļūt lauksaimniecībā izmantojamā zemē un kurām nav saskares ar ūdenskrātuvēm, ko varētu izmantot lauksaimniecības zemju apūdeņošanai vai laistīšanai;

12.2.4. rūpnieciski pārstrādāt inficētos saimniekaugus, nekavējoties nogādājot tos tieši pārstrādes uzņēmumā, kuram ir piemērotas atkritumu pārstrādes iekārtas, noliktavas un izbraucošu transportlīdzekļu tīrīšanas un dezinficēšanas iekārtas;

12.2.5. saimniekaugu cietos ražošanas atkritumus (arī izbrāķētos saimniekaugus un to mizas) un jebkurus citus cietos atkritumus (piemēram, augsni, akmeņus un citus nosēdumus), kas bijuši saskarē ar saimniekaugiem:

12.2.5.1. aprakt atkritumu izgāztuvēs, nogādājot ražošanas atkritumus tieši izgāztuvē un nodrošinot, lai ceļā nerastos to zudumi un organismam nebūtu iespējas nokļūt lauksaimniecībā izmantojamā zemē, kā arī šai vietai nebūtu saskares ar ūdenskrātuvēm, kuru ūdeņus var izmantot lauksaimniecības zemju apūdeņošanai vai laistīšanai;

12.2.5.2. iznīcināt;

12.2.5.3. veikt citus fitosanitāros pasākumus, ja ir novērsts organisma izplatīšanās risks;

12.2.6. saimniekaugu šķidros ražošanas atkritumus:

12.2.6.1. ja tie satur cietās daļiņas, pirms izgāšanas filtrēt vai nosēdināt cietās daļiņas, lai tās atdalītu, un cietos atkritumus aprakt vai iznīcināt saskaņā ar šo noteikumu 12.2.5.1. un 12.2.5.2.apakšpunktu;

12.2.6.2. pirms to izgāšanas karsēt vismaz 30 minūtes minimālajā temperatūrā 60 °C;

12.2.6.3. veikt citus fitosanitāros pasākumus, nodrošinot aizsardzību pret organisma nokļūšanu lauksaimniecībā izmantojamā zemē un ūdenskrātuvēs, kuras var izmantot lauksaimniecības zemes apūdeņošanai vai laistīšanai;

12.2.7. veikt citus fitosanitāros pasākumus, ja ir novērsts organisma izplatīšanās risks;

12.2.8. iespējami inficētos kartupeļu bumbuļus:

12.2.8.1. dienesta uzraudzībā izlietot citiem mērķiem (piemēram, pārtikā vai nosūtīt pārdošanai tieši tirdzniecības vietās). Kartupeļu bumbuļus tirdzniecības vietā nogādā iepakotus. Stādīšanai paredzētos kartupeļus pēc tīrīšanas un dezinfekcijas drīkst apstrādāt tajā pašā vietā;

12.2.8.2. rūpnieciski pārstrādāt pārtikas kartupeļus, iesaiņojot un nekavējoties nogādājot tieši pārstrādes uzņēmumā, kuram ir piemērotas atkritumu apglabāšanas un dezinficēšanas iekārtas un izbraucošo transportlīdzekļu tīrīšanas un dezinficēšanas iekārtas;

12.2.8.3. veikt citus fitosanitāros pasākumus saskaņā ar normatīvajiem aktiem augu karantīnas jomā, ja novērsts organisma izplatīšanās risks;

12.2.9. citas saimniekaugu daļas, ieskaitot stumbrus un lapas:

12.2.9.1. iznīcināt;

12.2.9.2. veikt citus fitosanitāros pasākumus saskaņā ar normatīvajiem aktiem augu karantīnas jomā, ja novērsts organisma izplatīšanās risks.

13. Dienests uzdod personai laukos un segtajās platībās audzēšanas vietās, kas noteiktas par inficētām, atbilstoši lauka izmantošanas intensitātei izvēlēties un veikt vienu no šādiem pasākumiem:

13.1. ja fitosanitāros pasākumus piemēro vismaz piecus gadus pēc organisma konstatēšanas:

13.1.1. četrus gadus pēc organisma konstatēšanas:

13.1.1.1. iznīcināt pārziemojušos kartupeļus, tomātu augus, nakteņu dzimtas nezāles un citus organisma saimniekaugus;

13.1.1.2. nedrīkst stādīt kartupeļu bumbuļus un augus, tomātu stādus, *Brassica* ģints augus un citus saimniekaugus, kā arī sēt to sēklas, ja tas varētu izplatīt organismu;

13.1.2. ja vismaz divos iepriekšējos veģetācijas periodos nav atrasti pārziemojuši kartupeļi, tomātu augi, nakteņu dzimtas nezāles un citi organisma saimniekaugi, piektajā audzēšanas gadā drīkst stādīt kartupeļus, lai iegūtu kartupeļus pārtikai, pārstrādei vai lopbarībai. Minētos kartupeļus pēc ražas novākšanas dienests pārbauda saskaņā